

Povreda člana 6. EK

U predmetu Evropskog suda za ljudska prava Bimal d.d. protiv Bosne i Hercegovine aplikantica, kompanija Bimal d.d. je, između ostalog, tvrdila da je propust da joj se u toku sudskog postupka dostave odgovori Konkurencijskog vijeća BiH učinio postupak nepravičnim, te da je takav propust Suda BiH također bio u suprotnosti sa domaćim zakonom - članovima 10., 274. i 276. Zakona o parničnom postupku iz 2004. godine, koji su bili primjenjivi prema članu 60. tačka a) Zakona o upravnim sporovima iz 2002. godine.

Sud je razmatrao krivični aspekt člana 6. Evropske konvencije.

Evropski sud je istakao da je Konkurencijsko vijeće, kao tuženi organ u spornom postupku, dana 3.10.2013. godine i 5.1.2016. godine dostavilo odgovore na upravnu tužbu aplikanta i njegov zahtjev za preispitivanje presude Suda BiH od 16. novembra 2015. godine. U tim odgovorima su tražili da se tužba i zahtjev za ponovno preispitivanje odbiju. Odgovori su takođe sadržavali podneske o suštinskim pitanjima koja je pokrenuo predmet.

Nije osporeno da ti odgovori nisu proslijeđeni aplikantu koji stoga nije imao priliku da ih komentariše. Evropski sud je dalje istakao da postoji spor između strana u pogledu toga da li je taj propust Suda BiH bio u skladu sa domaćim zakonom. S tim u vezi, Evropski sud je ponovio da njegov zadatak obično nije da preispita relevantni zakon i praksu *in abstracto*, već da utvrdi je li način na koji su isti primijenjeni doveo do povrede Konvencije. Drugim riječima, nastojat će utvrditi je li, u svjetlu relevantne sudske prakse prema članu 6. Konvencije, Sud BiH trebao dati priliku aplikantu da se upozna i komentira odgovore koje je dostavilo Konkurencijsko vijeće.

U vezi s argumentom Vlade da je aplikant mogao zatražiti uvid u spise predmeta i na taj način uzeti u obzir argument suprotne strane, Sud primjećuje da je na Sudu BiH bila obaveza da aplikantu omogući komentiranje podnesaka Konkurencijskog vijeća. Slijedi da je u ovom slučaju poštovanje prava na pravično suđenje, garantovano članom 6. stav 1. Konvencije, zahtijevalo da se aplikantu pruži prilika da se upozna sa sadržajem odgovora kojeg je podnijela suprotna strana. Međutim, aplikantu nije pružena ova mogućnost, te je Evropski sud utvrdio povredu člana 6. Konvencije.

Povreda člana 6. EK

Aplikantici je 2004. godine odobren izbjeglički status u Bosni i Hercegovini. Ona je nepismena i dijagnosticirana joj je teška mentalna invalidnost.

Nadležni medicinski organi su 2011. godine utvrdili da je aplikantica 90% nesposobna i da joj je potrebna pomoć u obavljanju svakodnevnih aktivnosti.

Aplikantica je 1. juna 2011. godine podnijela zahtjev za ostvarenje lične invalidnine i naknade za njegu, ne pozivajući se na bilo koju posebnu odredbu.

¹ Informacije su pripremljene u saradnji između Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i Odjela za edukaciju i sudsku dokumentaciju Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine. Iste su informativnog karaktera i ne obavezuju Sud.

Nadležni upravni organi su 8. juna 2011. odbili njenu prijavu jer je bila strankinja, pozivajući se na zakonodavstvo o socijalnoj zaštiti Federacije Bosne i Hercegovine.

U svojoj žalbi od 28. juna 2011. godine aplikantica se posebno pozvala na član 8. tačka a) i b) Pravilnika o socijalnoj zaštiti osoba kojima je potrebna međunarodna zaštita (Pravilnik iz 2009. godine), koji predviđa da izbjeglice sa invaliditetom imaju pravo na stalnu novčanu pomoć i naknadu za njegu. U decembru 2011. godine nadležno ministarstvo potvrdilo je odluku od 8. juna 2011. godine, zanemarujući zahtjev aplikantice prema Pravilniku iz 2009. godine.

Kantonalni sud u Sarajevu je 4. jula 2013. godine ukinuo tu odluku i naložio Ministarstvu da uzme u obzir Pravilnik iz 2009. godine.

Ministarstvo je 5. avgusta 2013. godine ponovo ispitalo slučaj prema zakonodavstvu o socijalnoj zaštiti Federacije Bosne i Hercegovine, koje nije predviđalo nikakve beneficije za izbjeglice. Potvrdio je odluku od 8. juna 2011. godine.

Kantonalni sud u Sarajevu je 9. avgusta 2016. godine potvrdio odluku od 5. avgusta 2013. godine. On se pozvao na činjenicu da se aplikantica izričito prijavila za invalidninu i dodatke za njegu - beneficije predviđene zakonodavstvom o socijalnoj zaštiti Federacije Federacije Bosne i Hercegovine i dostupno samo građanima Bosne i Hercegovine.

U apelaciji Ustavnom sudu BiH, aplikantica se žalila na dužinu i ishod gore opisanog postupka. Ustavni sud je 11. oktobra 2018. godine odbio apelaciju.

Aplikantica je pred Evropskim sudom tvrdila da su domaće odluke donijete u njenom predmetu očigledno u suprotnosti sa domaćim zakonodavstvom. Takođe je podnijela domaće odluke o odobravanju dodataka po Pravilniku iz 2009. drugom izbjeglici u sličnoj situaciji.

U ovom slučaju, Evropski sud je istakao da su 2011. godine nadležni medicinski organi utvrdili da je aplikantica 90% nesposobna i da joj je potrebna pomoć u obavljanju svakodnevnih aktivnosti. Imajući u vidu da je imala izbjeglički status, imala je pravo na ličnu invalidninu i dodatak za njegu u skladu sa članom 8. tačka a) i b) Pravilnika iz 2009. godine. Također, barem još jedan izbjeglica u sličnoj situaciji dobio je te beneficije.

Ipak, aplikantčin zahtjev za te naknade na kraju je odbijen iz jedinog razloga što se izričito prijavila za invalidninu i dodatak za njegu - beneficije predviđene zakonodavstvom o socijalnoj zaštiti Federacije Bosne i Hercegovine, dostupne samo državljanima Bosne i Hercegovine. Upravni organi potpuno su zanemarili zakonske odredbe prema kojima je aplikantica imala pravo na druge, slične beneficije, uprkos činjenici da se u žalbi izričito pozvala na odredbe iz Pravilnika.

Upravni organi su takođe zanemarili svoju zakonsku dužnost da osiguraju da aplikantica bude svjesna svojih prava i da joj bude odobreno pravo za koje je ispunjavala uslove.

Evropski Sud je zaključio da upravni organi i Kantonalni sud u Sarajevu nisu omogućili pravičnu raspravu u aplikantčinom predmetu, te da to nije riješio ni Ustavni sud Bosne i Hercegovine. Shodno tome, došlo je do povrede člana 6 stav 1 Konvencije.

Evropski sud je utvrdio i povredu člana 6. u kontekstu dužine trajanja upravnog postupka.

[Galović protiv Hrvatske](#), 45512/11, 31.8.2021.

Povreda člana 6. EK

Nema povrede člana 4. Protokola broj 7. uz EK

Aplikant *Galović* osuđen je u prekršajnom i kaznenom postupku zbog nasilničkog ponašanja u obitelji. Prigovorio je da je dva puta suđen za isto djelo, kao i da nije imao dovoljno vremena za pripremu obrane u postupku pred Županijskim sudom te da se nije mogao braniti ni osobno ni uz pomoć odvjetnika jer je o sjednici vijeća obaviješten samo četiri dana unaprijed. Ujedno je prigovarao da nije pozvan prisustvovati toj sjednici.

*Sud je utvrdio da je podnositelju povrijeđeno pravo na pošteno suđenje samo u dijelu koji se odnosi na njegovu nemogućnost da prisustvuje sjednici žalbenog vijeća s obzirom da na nju nije bio pozvan, dok je druge prigovore odbio. Pri tome se Sud pozvao na već dobro utvrđenu praksu u predmetima *Zahirović protiv Hrvatske*, *Lonić protiv Hrvatske* i *Arps protiv Hrvatske*. Podnositelju je za povredu dosudio iznos od 1.500,00 EUR na ime neimovinske štete.²*

U vezi sa članom 4. Protokola broj 7. Sud je posebno utvrdio da su dva postupka u predmetu podnositelja bila sastavni dio integriranog i koherentnog pristupa nasilju u porodici prema hrvatskim zakonima. Tako integrirani sistem je dozvolio kažnjavanje podnositelja za pojedinačna djela nasilja putem blažih kazni u prekršajnom postupku, nakon čega je uslijedio ozbiljniji krivični odgovor za njegovo ponašanje.

Milošević protiv Hrvatske, 12022/16, 31.8.2021.

Povreda člana 4. Protokola broj 7. uz EK

U predmetu *Milošević* Sud je utvrdio da je došlo do povrede podnositeljevog prava da ne bude dva puta suđen za istu stvar (*ne bis in idem*). Naime, podnositelju zahtjeva je 2012. godine izdan prekršajni nalog kojim je kažnjen novčanom kaznom u iznosu od 4.800 kuna zbog toga što je njegovo teretno vozilo tog dana kao pogonsko gorivo koristilo plinsko ulje, protivno tada važećem Zakonu o trošarinama. Godine 2014. podnositelj zahtjeva je kažnjen i u upravnom (poreznom) postupku temeljem istog zakona. Naloženo mu je platiti 83.025 kuna, koji iznos je predstavljao trošarinu na plinsko ulje, uvećanu sto puta, zato što je podnositelj zahtjeva koristio plinsko ulje u nedozvoljene svrhe.

*Europski sud je temeljem svoje ustaljene prakse utvrdio da su i prekršajni i naknadni upravni postupak imali značaj „kaznene optužbe“ u smislu Konvencije, da su se oba postupka odnosila na iste činjenice, što znači da je bio prisutan element *idem* iz načela *ne bis in idem* te da je došlo i do dupliciranja postupka (*bis*) što je dozvoljeno samo ako duplicirani postupci predstavljaju cjelovit odgovor države na različite aspekte protupravnog ponašanja. Međutim, u podnositeljevom slučaju takav odgovor je izostao budući da je primarna svrha novčanih kazni u oba postupka bila kažnjavanje za porezni prekršaj. Sud je procijenio da prekršajni i upravni postupak nisu bili u dovoljnoj mjeri povezani niti su se nadopunjavali da bi se na njih moglo primijeniti opravdanje za vođenje oba postupka. Sud je podnositelju dosudio iznos od 3.000 eura na ime povrede konvencijskog prava i 685 eura na ime troškova postupka.³*

Associazione Politica Nazionale Lista Marco Pannella v. Italy (br. 66984/14), 31.8.2021.

² Preuzeto sa [Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava - Nove presude - Galović protiv Hrvatske i Milošević protiv Hrvatske \(gov.hr\)](#)

³ Ibid

Povreda člana 10. EK

Aplikant je Associazione Politica Nazionale Lista Marco Pannella, italijansko političko udruženje, zastupljeno u Parlamentu, čije je sjedište u Rimu (Italija).

Slučaj se ticao aplikantove žalbe da nije pozvan da učestvuje u političkim raspravama zakazanim za vrijeme tri glavna programa koje emituje državna televizijska korporacija RAI.

Aplikant se žalio Regulatornom tijelu za komunikacije (AGCOM) na neravnotežu koja mu šteti u određenim televizijskim programima. U dva navrata, nisu poduzete nikakve radnje po žalbi aplikanta. Tek nakon što se udruženje po drugi put obratilo sudu, navodeći kršenje načela res judicata, AGCOM je konačno naložio RAI-u da ispravi neravnotežu koja je nanijela štetu aplikantu.

Pozivajući se na član 10. (sloboda izražavanja), aplikant se žalio na kršenje slobode prenošenja političkih ideja i mišljenja putem televizijskog javnog servisa.

Evropski sud je istakao da je jasno da aplikant nije bio prisutan u tri vrlo popularna televizijska programa koji su postali vodeće sredstvo predstavljanja političke debate i širenja političkih ideja i mišljenja u medijima, i našao se visoko marginaliziran u medijskom izvještavanju o političkoj raspravi. Prema tome, postoji kršenje člana 10. Konvencije.

[Associazione Politica Nazionale Lista Marco Pannella and Radicali Italiani v. Italy](#) (br. 20002/13), 31.8.2021.

Nema povrede člana 10. EK

Povreda člana 13. EK

Aplikanti su Associazione Politica Nazionale Lista Marco Pannella i Radicali Italiani, dva italijanska politička udruženja čije je sjedište u Rimu.

Slučaj se odnosio na prekid određenih političkih programa, poznatih kao „političke platforme”, na državnoj televiziji. Aplikanti se žale da je prekid televizijskog programa posvećen političkoj raspravi prekršio njihovo pravo na slobodno iznošenje mišljenja i ideja.

Evropski sud je primijetio da su programi prekinuti zbog neaktivnosti “nadzornih komisija”, političkog tijela koje komunicira odluke talijanskog parlamenta u vezi sa javnim emitovanjem, a koje je RAI kanalima prestalo pružati upute potrebne za organizaciju predmetnih političkih emisija. Radilo se dakle o političkom izboru, unutar diskrecije Parlamenta.

Format programa datirao je iz ranih 1970-ih, kada je postojao društveni kontekst vrlo različit od današnjeg. Sve političke grupe i stranke koje su sudjelovale, bez razlika, bile su pogođene posljedicama prekida. Postupna zamjena tih “političkih platformi” dubljim političkim raspravama RAI-ju je dao veću uredničku slobodu. Tako je sistem javnog emitiranja sada pružio druge mogućnosti za prijenos političke ideje i mišljenja na televiziji. Prekid “političke platforme” stoga treba promatrati u kontekstu opće evolucije državnog emitiranja u Italiji.

Sud je međutim primijetio da aplikanti nisu imali djelotvoran pravni lijek u svrhu osporavanja obustave predmetnih programa.

[Karrar v. Belgium](#) (br. 61344/16), 31.8.2021.

Povreda člana 6. EK (nepristrasan sud)

Aplikant je Abdelmajid Karrar, belgijski državljaniin.

U decembru 2015. godine aplikant je osuđen na doživotni zatvor zbog ubistva svoje dvoje djece.

U martu 2016. godine g. Karrar je saznao od majke djece, koja se pridružila krivičnom postupku kao građanska stranka, da ju je predsjednik postupajućeg suda u Liježu, sedmicu dana prije početka suđenja, kontaktirao telefonom kako bi organizirao neformalni posjet njenoj kući, te da je tom prilikom izrazio suosjećanje prema njoj.

U aprilu 2016. godine g. Karrar je podnio tužbu za naknadu štete Kasacionom sudu protiv predsjednika postupajućeg suda u Liježu. U svojim pisanim podnescima predsjednik suda u Liježu je objasnio da je tokom njegovog predsjedavanja sjednicama, posjeta mjestu zločina svakako bila uključena, te da ju je posjetio kako bi stekao jasniju sliku o rasporedu prostorije. Priznajući da se kurtoazno ponašao prema majci, što je jedino i bilo primjereno u tužnim okolnostima, te da joj je "zaželio sreću na suđenju", porekao je bilo kakvo suosjećanje ili empatiju prema njoj.

U junu 2016. godine Kasacioni sud odbio je tužbu za naknadu štete.

Pred Evropskim sudom g. Karrar se požalio na nedostatak nepristranosti predsjednika suda u Liježu, posebno u vezi sa sastankom koji je održao s majkom djece sedmicu dana prije suđenja.

Evropski sud je utvrdio da je ponašanje predsjednika suda u Liježu moglo potaknuti objektivno opravdanu sumnju u njegovu objektivnu nepristranost, čime se dovodi u pitanje nepristranost postupajućeg suda u odlučivanju o krivičnoj tužbi protiv g. Karrara. Također smatra da utvrđivanje povrede samo po sebi predstavlja dovoljnu pravičnu satisfakciju za nematerijalnu štetu koju je pretrpio g. Karrar.

Z.B. v. France (br. 46883/15), 2.9.2021.

Nema povrede člana 10. EK

Predmet se tiče osuđujuće presude Z.B. za veličanje namjernog ubijanja, a u vezi sa natpisom na majici koju je poklonio svom nećaku za njegov treći rođendan - „ja sam bomba” i “ Džihad, rođen 11. septembra”.

Dječak je majicu tada nosio u vrtiću. Pred domaćim sudovima i Evropskom sudu aplikant je tvrdio da su ti slogani trebali biti šaljivog tona.

Evropski sud je ponovio da su duhoviti govor ili oblici izražavanja korišteni za humoristički učinak zaštićeni članom 10. Konvencije pod uvjetom da ostanu u dopuštenim granicama prema toj odredbi. Pravo na humor nije neograničeno i svatko tko se oslanja na pravo na slobodu izražavanja mora preuzeti „dužnosti i odgovornosti”.

Sud je naglasio da nije mogao zanemariti važnost i težinu općeg konteksta u ovom slučaju. Iako je prošlo preko 11 godina od događaja od 11. septembra 2001. godine do trenutka spornog događaja, važno je napomenuti da je u skorijem periodu bilo i drugih terorističkih napada koji su prouzrokovali smrt troje djece u školi. Sud je također naveo da činjenica da aplikant nije imao nikakve veze s terorističkom skupinom i da se nije zalagao za terorističku ideologiju ne umanjuje značaj uvredljive poruke. U posebnim okolnostima slučaja, Evropski

sud, koji je primijetio da je trogodišnjak kao nesvjesni nosilac poruke bio instrumentaliziran, utvrdio je da su razlozi koje su domaći sudovi dali za aplikantovu osudu, oslanjajući se na potrebu sprječavanja glorifikacije masovnog nasilja, "relevantni" i "dovoljni" da opravdaju predmetno miješanje. Nadalje je primijetio da je sankcija izrečena aplikantu (novčana i uvjetna zatvorska kazna) nije bila nesrazmjerna legitimnom cilju. Osporeno miješanje moglo bi se stoga smatrati nužnim u demokratskom društvu i stoga nema povrede člana 10. Konvencije.

Sanchez v. France (br. 45581/15), 2.9.2021.

Nema povrede člana 10. EK

Slučaj se ticao osuđujuće presude aplikanta, u to vrijeme lokalnog vijećnika koji se kandidovao za izbor u Parlament, za poticanje na mržnju ili nasilje protiv skupine ljudi ili pojedinca na osnovu pripadnosti određenoj vjeri, nakon što je propustio izbrisati komentara koje su drugi objavili na zidu njegova Facebook računa.

Sud je ponovio da su tolerancija i poštivanje jednakog dostojanstva svih ljudskih bića temelji demokratskog, pluralističkog društva. Kao rezultat toga, u načelu bi se moglo smatrati neophodnim kažnjavanje ili čak sprečavanje svih oblika izražavanja koji šire, potiču, promiču ili opravdavaju mržnju zasnovanu na netoleranciji.

Sud je naglasio da pridaje najveći značaj slobodi izražavanja u kontekstu političke rasprave i smatra da su potrebni vrlo jaki razlozi za ograničenje političkog govora, te da uoči izbora mišljenjima i informacijama svih vrsta treba dopustiti slobodno kretanje. U posebnim okolnostima slučaja, međutim, Sud je utvrdio da su odluke domaćih sudova o osudi aplikanta zbog njegovog propusta da poduzme brze mjere u brisanju jasno nezakonitih komentara koji su drugi objavili na njegovom zidu Facebook računa, koji je korišten u vezi s njegovom izbornom kampanjom, temeljene na relevantnim i dovoljnim razlozima povezanim s njegovim nedostatkom opreza i odaziva. Predmetno miješanje se stoga može smatrati "nužnim u demokratskom društvu", te nema kršenja člana 10. Konvencije.

Ražnatović v. Montenegro (br. 14742/18), 2.9.2021.

Nema povrede člana 2. EK

Aplikanti su Dejan Ražnatović, Darko Ražnatović i Radojica Ražnatović, crnogorski državljani.

Slučaj se tiče samoubistva M.R., supruge i majke aplikanata, dok je boravila u psihijatrijskoj bolnici, 14.2.2007. godine. Prije toga je pokušala samoubistvo nekoliko puta.

Pozivajući se na član 2. (pravo na život) Evropske konvencije aplikanti se žale da vlasti nisu poduzele razumne korake kako bi spriječile samoubistvo M.R.

Evropski sud je, između ostalog, istakao da su u pogledu znakova fizičkog ili psihičkog poremećaja, na temelju kliničke evidencije od 14. veljače 2007. domaći sudovi utvrdili da nisu primijećeni zabrinjavajući znakovi u ponašanju M.R. Nakon što je spavala nekoliko sati, oko 15 sati, primila je redovnu terapiju i izašla je u šetnju zajedno s drugim pacijentom.

Psihijatrijski liječnik koji ju je liječio objasnio je da su svi pacijenti imali neograničen pristup vanjskim prostorima bolnice tokom sati posjeta i da su obično koristili tu priliku. Tu su ocjenu prihvatili domaći sudovi. Budući da nisu navedeni uvjerljivi elementi koji bi mogli navesti Sud da odstupa od činjeničnih nalaza nacionalnih sudova, Sud je zaključio da nije utvrđeno da su

vlasti znale ili su trebale znati da postoji neposredna opasnost za život M.R. 14. februara 2007. godine.